

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCLOVENECC

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filliale:
Novo mesto.

Bollettino No 1022

Vivace attività aerea in Tunisia

**5 piroscafi ed un cacciatorepediniere
colpiti in Mediterraneo - 7 velivoli
avversari abbattuti - Convoglio ne-
mico duramente provato dall'aviazio-
ne germanica**

Il Quartier Generale delle Forze Armate co-
munica:

Sul fronte tunisino attività di pattuglie.
Numerosi velivoli e automezzi nemici sono
stati distrutti su di un aeroporto nemico in una
azione a volo radente.

Incursioni aeree avversarie causavano 8 mor-
ti e 12 feriti a Suse (Tunisia), perdite in corso
di accertamento a Tunisi, danni notevoli alle
abitazioni delle due città.

La caccia tedesca abbatté nel cielo di Tu-
nisia 6 apparecchi.

Formazioni dell'aviazione germanica hanno
agitato la sera dell'11 contro un convoglio a nord
di Bona colpendo gravemente tre piroscafi per
complessive 24.000 tonnellate ed un cacciatorepe-
diniere; un altro convoglio è stato attaccato que-
sta notte presso Philippeville: due navi da
circa 5000 tonnellate ciascuna venivano centrate
con siluri.

Nell'azione compiuta da nostri aereo-siluranti
entro la rada di Bona, citata dal bollettino di
ieri, risulta colpito anche un grosso cacciatorepe-
diniere. Uno dei plurimotori che la notte sul 12
avevano bombardato Palermo raggiunto dal tiro
dell'artiglieria della difesa è precipitato in mare
a sud-est di Torre Verduta (Agrigento).

Due nostri velivoli non sono ritornati dalle
loro missioni belliche.

Vojno poročilo št. 1022

Živahno letalsko delovanje v Tunisu

**5 parnikov in en rušilec torpediranih
v Sredozemlju - 7 nasprotnih letal
sestreljenih - Nemško letalstvo zadaja
hude udarce sovražnim konvojem**

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Na tuniškem bojišču ogledniško delovanje.
Pri nekem napadu v nizkem poletu so bila na
nekem sovražnem letališču uničena številna le-
tala in sovražna avtomobilska vozila.

Nasprotni letalski napadi so povzročili osem
mrtvih in 12 ranjenih v Susi (Tunis), v Tunisu
ugotavljajo žrtve, v obeh mestih pa je znatna
škoda na stanovanjskih hišah.

Na nebu nad Tunisi so nemški lovi zbili
6 strojev.

Skupine nemškega letalstva so zvečer 11. mar-
ca napadla neko spremljavo severno od Bone
ter težko zadela tri parnike s skupno 24.000 to-
nami ter en rušilec.

Neka druga sovražna spremljavo je bila to
noč napadena pri Philippevilleju: s torpe-
di sta bili zadeti dve ladji, od katerih je imela
vsaka okoli 5000 ton.

Pri nastopu naših torpednih letal nad sidi-
ščem v Boni, omenjenem v včerajšnjem vojnem
poročilu, je bil zadet tudi nek velik rušilec.

Eno od večmotornih letal, ki so v noči na 12.
marca bombardirala Palermo, je zadeto od
protiletalske obrambe strmoglavilo v morje južno
od Torre Verdura (Agrigento).

Dvoje naših letal se ni vrnilo iz vojnih na-
stopov.

Amerikanci pri pomoči zapostavljajo Rusijo

Buenos Aires, 13. marca. AS. Ameriški po-
oblaščenec za zakon o posojilu in najemu Stet-
tinus je izjavil, da znaša pomoč, podeljena raz-
nim narodom na osnovi tega zakona 9 milijard
632 milijonov dolarjev ali 2 milijardi 408 mi-
lijonov šterlingov. V zadnjih treh mesecih pa so
imeli ameriške blagovne dobave vrednost 1 mi-
lijarde 970 milijonov dolarjev ali 497 milijonov
funtov šterlingov. V drugem letu obstoja tega
zakona je šlo 38% dobav v Anglijo, 29% v Ru-
sijo, 15% na Srednji vzhod in v Afriko, 14% v
Avstralijo, Novo Zelandijo, Kitajsko in Indijo,
4% pa v druga področja. Vrednost pomoči, dane
posameznim državam pa znaša: Angliji 4 mi-
lijarde 430 milijonov dolarjev, Rusiji 1 milijarda

London odklonil Molotovljevo obisk

Bukarešta, 13. marca. AS. Rumunska poroče-
valska agencija Rador poroča v zvezi z obiskom Ede-
na v Washingtonu, da je po poročilih iz Moskve
sovjetska vlada v sredo vprašala v Londonu, če
bi se angleška vlada strinjala s takojšnjim obiskom
zunanjega ministra Molotova, da bi prerečevali
sedanje politične probleme. Sovjetski poslanik
Majski je dobil odgovor angleškega zunanjega
ministrstva, da angleška vlada trenutno globoko
obžaluje, da ne more sprejeti sovjetskega državnika,
ker predsednik angleške vlade zaradi zdravja
ne more voditi političnih razgovorov. Nota doda-
ja, da je moral zunanji minister Eden hitro oditi
iz Anglije na potovanje, ki ga ni mogoče odložiti.

Ducejeva navodila stranki

Na seji državnega vodstva fašistovske stranke je dal Duce navodila, da je treba vedno bolj skrbeti za strnjeno med državo in narodom — Tajnikovo poročilo — Ustanovitev združenja družin padlih in ranjenih pri letalskih napadih — Velika sila stranke: 1,387.000 fašistov pod orožjem

Rim, 13. marca. AS. Pod predsedstvom Duceja je 11. marca ob 17 bila seja državnega vodstva fašistovske stranke. Navzoči so bili podtajniki, člani in nadzorniki. Po pozdravu Duceja je tajnik stranke izrekel tovariške čestitke črnih srca novim članom, ki bodo v državno vodstvo prinesli krepak prispevek vere in skušnje. Nato je začel z obsežnim poročilom o delovanju stranke v tej zadnji dobi. To delovanje se je po Ducejevih navodilih vedno bolj usmerjalo v nujnosti, ki jih določa vojno stanje.

Za vojake in delavce

Fašistovske organizacije so napele vse sile, da bi vselej in povsod dale čutili ljubečo vzajemnost vlade z bojujočim se ljudstvom. Z ne-
štetiimi, časovno primernimi pobudami so pomagale vojakom, delavcem in vsem, ki so jih vojni dogodki odgnali rednemu življenju.

Vedno neposrednejšemu prilagajevanju potrebam ljudstva je treba pripisovati novo sestavo vodstva. To vsebuje zvezne tajnike iz raznih pokrajin, kar omogoča neposrednejši stik osrednjih ustanov z idealnimi in praktičnimi težnjami ljudskih množic. Zaradi tega so bila izvedena številna nadzorovanja pri organizaciji vseh Italij, zvezni tajniki pa so imeli več poročil, ki naj bi zlasti prizadevanjem glede prehrane pomagala k čim večjemu uspehu.

Med tem vnetim in budnim delom je stranka zlasti upoštevala potrebe tistega prebivalstva, proti kateremu sovražnik s svojimi divjanskimi in ustrahovalnimi nastopi najbolj razsaja. Po natančnih Ducejevih navodilih je v ta namen izdelala pravila za novo državno združenje rodbin civilistov, ki so padli ali bili pohabljeni zaradi letalskega bombardiranja. Ustanovitev te

organizacije je stvaren dokaz zanimanja, s katerim stranka nudi varstvo vsem, ki s ponosnim duhom prenašajo težave in žrtve vojne, zraven pa z vsem svojim duhom streme k zmagi. Združenje, ki bo podrejeno neposredno stranki, hoče uradno posvetiti vse vrednote, ki pomagajo dati hrane dejanski veri ljudstva, izraženi z življem in krvjo civilnega prebivalstva, ki z vzvišeno nesebičnostjo in rodoljubnim razumevanjem prenaša posledice nasprotnikove zlobnosti in vedno bolj ojačuje čustva nepotolažljivega sovražstva do sovražnika.

Ustanovitev tega združenja bo še bolj prilagodila delo stranke tvarnim in moralnim potrebam prizadetih ter omogočila vedno primernejšo pomoč, pri čemer ji bodo služile fašistovske organizacije, ki so po svojem ustroju za to najbolj primerne.

Naloge središč

Drug dokaz naglega in ustvarjajočega sloga na tem področju so navodila, ki jih je državno vodstvo na Ducejevo zapoved dalo glede izvajanja pomoči za tiste, ki jih je prizadelo letalsko bombardiranje. Bistveno orodje te pomoči bo odslej nova ustanova stranke. Ta ustanova bo podporno središče za tiste, ki jih je prizadel nasprotnikov vojni napad. Ta središča bodo imela poglavitve naloge:

1. Sprejeti prizadete naglo in takoj po napadu ter jim dati prvo moralno in stvarno pomoč.

2. Na posebnem obrazcu zbrati izjave rodbinskih poglavarjev in posameznikov o prizadetih škodi, o številu rodbinskih članov, ki jih je treba podpirati, o njihovih takojšnjih potrebah, o možnostih, kako bi se jih dalo spraviti pod streho pri sorodnikih ali prijateljih v kraju ali po drugih občinah.

3. Takoj in kar se da hitro opraviti morebitne poškodbe.

4. Izdati poglavarjem prizadetih rodbin: a) izjavo, ki po možnosti vsebuje približen popis prestane škode in prejete podpore; b) potrebna nakazila za nakup hrane in morebitne in neogibno potrebne obleke; c) nakazila za prebivanje v hotelih, skupnih spalnicah itd. za čas, ki je nujno potreben za odselitev iz prizadetega kraja.

5. Zbrati prošnje za dnevno stalno podporo. Te prošnje je potem treba oddati upravnim oblastem, pristojnim za določanje obsega podpore.

6. Takoj dati prizadetim denarno pomoč za neposredne življenjske potrebe in sicer v obsegu, ki se zdi primeren fašistovskemu tajniku in zaupniku krajevne skupine.

7. Določiti vsaki rodbini ali osebi kraj za končnoveljavno pribežališče in določiti način za preselitev, pri čemer je treba upoštevati podatke s seznama, ki naveda sprejemalne možnosti prebivalstva v raznih pokrajinah. Ta seznam bodo sestavili prefekti v sodelovanju s fašistovskimi organizacijami.

8. Podpirance dejansko napotovati v spalnice in obednice. Če bo treba, bodo podporna središča skrbela tudi za pomoč preselencem, ki potujejo skozi kraj, in če bo treba, bodo ustanovila tudi tehnični urad, ki bo poškodovancem pomagal pri vsem, kar je potrebno, da dosežejo povrnitev škode.

Propaganda in pomoč

Podporna središča bodo začela s delom takoj, da bi z najskrbnejšo naglico izpolnile naloge, katere jim je določil Duce. Ustanovitve teh središč bo ljudstvo sprejelo z globoko hvaležnostjo, ker

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nemška ofenziva pri Bjelgorodu

**Poleg Harkova so nemške čete zasedle Bjelgorod, Ahtirko in Grajvoron
Sovjetski napadi pri Orlu in Staraji Rusi ustavljeni — Včeraj je bilo na zahodu sestreljenih 22 angleških letal**

Hitlerjev glavni stan, 13. marca. Nemško poveljstvo objavlja:

Iz kubanjskega mostišča so vdrla gorske čete nepričakovano v sovražne izhodne postojanke, vrgle iz njih več sovjetskih strelskih brigad ter jih razkropile. Sovražnik je imel visoke krvave izgube in je izgubil mnogo orožja. Privedenih je bilo okrog 500 ujetnikov.

V Harkovu trajajo še dalje ogorčeni polnični boji v posameznih mestnih delih. Čete orožja SS so strle sovražnikov odpor ter prodrla do glavnega kolodvora ter zasedle vse kolodvorsko področje. Letalstvo je obstrlevalo z uničujočim učinkom tesno stisnjene sovražne kolone na področju južno od mesta.

Zapadno od Bjelgoroda so naše čete na široki fronti v napadu. Mesta Bjelgorod, Ahtirka in Grajvoron so bila zavzeta.

V bojnih odsekih pri Orlu in Staraji Rusi so Sovjeti včeraj ustavili svoje napade.

Oddelki bojnih letal so bombardirali včeraj mesto in pristaniško področje v Murnanskem.

S tuniškega bojišča poročajo o izvidniškem bojnem delovanju. Letalstvo je podnevi napadlo neko sovražno oporišče, pomoči pa pristaniške naprave v Boni z vidnim učinkom. Nemški lovi so sestrelili 6 sovražnih letal, med njimi dva štirimotorna bombnika.

Angleška letala so preteklo noč napadla zapadno nemško ozemlje predvsem Essen, Bot-

trop in Duisburg. Prebivalstvo je imelo izgube. Posebno v stanovanjskih predelih je bila povzročena znatna škoda. Nočni lovi in protiletalsko topništvo so sestrelili po dasedaj prispelih poročilih 22 bombnikov. Osem nadaljnjih letal je izgubil sovražnik včeraj nad zasedeno zapadno obalo in obalo nad Rokavskim prelivom.

Nemško letalstvo je včeraj podnevi napadlo pristaniški kraj na angleški južni obali, ponoči pa je oddelek težkih bojnih letal ponovno izvedel močan napad na pristaniško in industrijsko področje v New Castlu. Eno lastno letalo je bilo izgubljeno.

Pred nizozemsko obalo so stražni čolni uspešno končali nočno bitko na morju proti številnim angleškim oboroženim in topniškim hitrim čolnom. Pri tem so 3 hitre čolne potopili, razen tega pa se 2 zažgali in 1 težko poškodovali.

V Rokavskem prelivu je flotilja hitrih čolnov uspešno zavrnila napad sovražnih hitrih čolnov, od katerih sta bila 2 potopljena, 2 pa zažgana. 1 lastni plovni objekt se je potopil. Z obeh strani Rokavskega preliva so tudi baterije daljnostrelnega topništva posegle v borbo.

Sovjeti zapodeni čez Donec

Harkov — ključ Ukrajine — zopet v nemških rokah

Berlin, 15. marca. Nemške in zavezniške čete so torej zopet zavzele Harkov. Boji še trajajo v vzhodnih predmetjih, toda tamkaj nasprotnik skuša le kriti umik glavnine svojih sil. Sovjetsko vrhovno poveljstvo bi se rado izognilo obkolitvi velikih sovjetskih oddelkov od nemških in zavezniških kolon, ki pritiskajo severno in južno od mesta. Ni še znano, ali se bo ta ofenziva nadaljevala, vsekakor pa je bil sovražnik poginjal preko Donca in je moral zapustiti Harkov, ki je ključ Ukrajine. Zato sovjetska ofenziva med Doncem in Donom ni propadla, marveč se je spremenila v poraz istih boljševikov, ki so sanjali, da se bodo polastili ukrajinske žitnice. Moskovsko zadnje poročilo je jasno priznalo, da je bitka prišla v odločilno razdobje. Značilen je

tudi komentar lista »Krasnaja Zvezda«: »Polozaj je kritičen predvsem južno od Harkova, kjer je nemško poveljstvo vrglo v boj nove sjeve sile. Branilci se pogumno branijo in trenutno se jim je posrečilo preprečiti obkoljevalni poskus«. »Exchange Telegraph« poroča iz Moskve, da bodo posledice nemškega uspeha pri Harkovu resne v trenutku, ko se bodo izboljšale terenske razmere in omogočile ponovno vojskovanje. Na srečo je Timošenkova ofenziva na severnem in srednjem odseku dosegla važne strateške cilje, ki se jih bodo Stalinske armade lah-ko posluževale za preprečevanje nadaljnjih nemških uspehov pri Harkovu. K temu pripominjajo pristojni berlinski krogi: Nič čudnega ni, če moskovski propagandisti in njihovi zvočniki onstran Rokava in Atlantika slavijo zasedbo Vjazme kot slavno zmago sovjetskega orožja. Iz nemškega poročila je jasno razvidno, da je bila ta točka praznovoljno izpraznjena kakor tudi Ržev in Džalsk. Kremelj sicer govori o krvavih bojih na odseku, toda v resnici so bili tam le krajevni boji med sovjetskimi predhodnicami in zadnjimi nemškimi stražami. Te so veličastno izpolnile svojo nalogo.

Eden odpotoval v Washington

Stockholm, 13. marca. AS. Iz Londona poro-
čajo: Delavski časopisi pišejo, da je Edenovo potovanje v Washington v zvezi s potrebo po nujnem razčiščenju vprašanj, ki so v zvezi s pomočjo Sovjetski Zvezi in vprašanj, ki so postala predmet živahnih debat po izjavah ameriškega poslanika v Rusiji Standleya in po govori podpredsednika Združenih držav Wallacea.

Sovjeti so ostali na cedilu

Stockholm, 13. marca. AS. Severnoameriški listi se bavijo z ruskimi neuspehi pri Harkovu. »New York Times« poudarja, da se Nemci niso umaknili do tistih meja, kot jih je predvidevala velikanška ruska oborožena moč in da so Nemci privedli na bojišče nove sveže sile iz zahoda. Nato list nadaljuje dobesedno: »Zdi se, da Rusija ne more sama upogniti Nemčije in iz tega izhaja jasen nauk za druge zaveznike. Če ne bomo hitro udarili mi, bo udarila Nemčija in tega se moramo najbolj bati. Sedaj ni čas za debate o mirovnih problemih, marveč za dosego čim tesnejšega sodelovanja med zavezniki.« — Tudi »New York Herald Tribune« piše o istem vprašanju ter pravi, da sijajno izvaja obrambne nastope na širokem bojišču v Rusiji in na manjšem bojišču v Tunisu. Mnogi znaki jasno kažejo, da bo Rusija po pora-

zih v Ukrajini morala znova sama prenašati vso težo kopenske vojne v bodočem poletju. Dočim prihajajo nove nemške čete iz zahoda, pa manjka otipljivih znakov za neposredno zavezniško pomoč Sovjetom. Stalin se je že utrudil od neprestanega in neuspešnega zahtevanja po drugem bojišču, kar se vidi tudi iz pisanja boljševiškega tiska, ki toži, da je Rusija po štirih mesecih neprestane ofenzive prestala toliko žrtev. »Pravda« in »Izvestja« obžalujeta, da ni bojišča v zahodni Evropi ter ponavljata, da bo zaradi pomanjkanja drugega bojišča rdeča armada morala prenašati sama težo vojne proti osim silam, za katere delajo vse vojne industrije v Evropi. Sovjetski listi se nato obrežujejo ob anglosaške neuspehe na drugih bojiščih in pravijo, da se nobeni vojski na svetu ne bi moglo kaj takega zgoditi.

Nemška vojska v očeh ameriškega častnika

Glavna moč nemške armade je v sposobnosti višjih poveljnikov in tovarištvu med častniki in navadnimi vojaki

Berlin, 11. marca. Pred kratkim je v New Yorku izšla knjiga pod naslovom »Predpogoji za uspeh«. Knjiga vsebuje zanimiva odkritja, kakšna je Rooseveltova vojna propagandna politika. Napisal jo je bivši ameriški častnik Joseph C. Harsch, ki se je bil mudil v Berlinu kot dopisnik lista »Christian Science Monitor«.

Omenjeni ameriški častnik, ki je živel v Berlinu še v prvih letih sedanje svetovne, piše v svoji knjigi med drugim, da je Washington vedno brez kakšnega obzira nastopal ne samo proti častnikom, pač pa tudi proti diplomatom in vojaškim odposlancem, ki so bili pošiljali nepristranske poročila o Nemčiji in njeni vojaški moči. Tako so na primer vojaškemu odposlancu v Berlinu polkovniku Smithu grozili z disciplinskimi kaznimi že samo zato, ker je poročal, kakšno moč ima Nemčija.

Rooseveltov krog ljudi je šel celo tako daleč, da je zahteval, da je polkovnika Smitha treba odstraniti in ga v vojski onemogočiti, zakaj drugače se lahko zgodi — tako so dejali — da bo ljudstvo, če zve, kako močna je nemška vojska, izgubilo pogum in bojnega duha. Ameriški častnik poleg tega pripominja, da so bili najhujši trenutki v njegovem življenju tisti, ko je poslušal, kako angleški in ameriški radio oznanjajo svetu, kako slabotna je nemška vojska in da bo v bližnji bodočnosti doživela svoj zlom, na drugi strani pa so se vsi ameriški častniki, ki so bili kot vojni dopisniki na bojišču, lahko prepričali o nasprotnem.

Harsch odkrito nastopa v omenjeni svoji knjigi proti Rooseveltovi propagandi ter med drugim trdi, da je nemško vrhovno poveljstvo povzročilo pravo revolucijo v načinu vojskovanja, to pa po zaslugi tako izpolnjenih tehničnih sredstev ter gibčnosti svojih čet. Nobena vojska še ni bila nikdar tako gibčna — trdi Harsch — kakor je sedanja nemška vojska.

Prava moč nemških oboroženih sil — pripominja pisec — obstoji v tem, da imajo dostop do višjih poveljniških mest res samo sposobni ljudje. Druga prednost nemške vojske pred severnoameriško je tudi v tesni povezanosti častnikov z navadnimi vojaki, pa tudi v tem, da nemški častniki oproščeni dela po uradih in vojskovanju na papirju, ki severnoameriškim častnikom vzame večino časa.

Nemški častnik je nasprotno skoro vedno pri

Nohti — zdravilo zoper kašelj

Malokomu bo znano, da je noht po sestavi prav podoben človeški koži. Sestavljata ga namreč mehka celularna in pa debelejša roženasta plast. Po prvi se noht debeli, roženasta plast pa se stalno pomika naprej. Noht torej zmeraj raste v debelino in dolžino. Roženastost del nohta ima svojsko bledikasto barvo, ker so krvine žilice spodaj nevidne.

Nohti prav počasi rastejo, povprečno tui milimetre na mesec. Da se noht na roki docela obnovi, traja 120 do 140 dni, na nogah pa 180 do 300 dni, pri debelem paleu pa celo nad eno leto.

Nohti na prstih navadno ne zrastejo več kakor pet centimetrov, ker se paš stalno obrablja, tudi če jih ne strižemo. Vse drugače pa, če jih kdo skrbno neguje. To se je zlasti dogajalo na Kitajskem, kjer so imeli mandarinji nekako posebno pravico, da so nosili nepostrižene in prav dolge nohte. Dolgi nohti so veljali za znak posebne častljivosti.

Na Kitajskem je človek še danes imeniten, če ima dolge nohte. V tej deželi so ljudje, ki jim je takorekoč »poklic« skrbeti za rast nohtov. Pravijo, da je pri skrbi negi in paznji možno doseči deset centimetrov dolge nohte. A to ni vse; poleg splošne veljave imajo nohti na Kitajskem še denarno vrednost. Kdor ima dolge nohte gre v lekarno. Tam mu lekarnar pahljivo izmeri dolžino nohta ter mu ga potem odstriže. Na Kitajskem namreč rabijo roženinasto snov nohta v zdravilstvu. Nohte očistijo, jih zmlejejo v prah in potem prodajajo kot zdravilo zoper kašelj, ki ima na Kitajskem poseben sloves. Seveda imajo nohti določeno ceno in plačujejo jih po dolžini.

Sto let Morsejeve abecede

Prvi, ki so jo poznali, čeprav ne takšno, kakršna je danes, so bili — divjaki

Morsejeva abeceda je danes najbolj razširjeno sredstvo za prenos novic bodisi brezžično ali s pomočjo žice. Pika, črta, pika: na tem preprostem zaporedju temelji že celo stoletje brzojavno posiljanje novic iz kraja v kraj. Zares, že sto let je minilo, odkar se je Morse, ki je bil doma iz Severne Amerike, predstavil svetu s to duhovito iznajdbo. Danes lahko s pomočjo Herzovih valov dosežemo, da naše besede v dobri sekundi sedemkrat pridejo okoli zemlje. Pred sto leti smo bili še zelo daleč od tako naglega prenašanja novic. V teku zadnjih sto let pa se je prav tehnika prenašanja novic čudovito izpopolnila, saj smo dosegli tako hitrost, o kakršni se našim prednikom niti sanjalo ni.

Pa poglejmo, kako so se ljudje nekdaj obveščali. Če je rimski cesar hotel dati svojim kohortam v Španiji, Galiji, Mali Aziji ali v Germaniji kako važno naročilo, se je moral poslužiti štefeve. V kraji, kjer so bile dobre ceste, so štafetni tekači v enem dnevu prenesli kako vest v 120 milj oddaljeni kraj, kar je približno 180 km. Sam Julij Cezar je prišel od Rima do Rodana — pot, ki je dolga okrog 1200 km — v 8 dneh.

Pozneje so Rimljani uporabljali v te namene tudi konje, ki so morali biti dobri tekači. Država je za tako prenašanje novic morala plačevati lepe denarje. Samo upravitelj rimske pošte je dobival letno 120 tisoč sester, vsota, ki bi zadostovala za zgraditev milje dolge ceste.

Kar zadeva prenašanja novic, so bili divjaki iz afriških pragozdov dosti pred starimi Rimljani. Oni so se namreč posluževali in se še tudi sedaj poslužujejo zvočnih signalov in to s pomočjo posebnih bobnov. Njihovi bobni so narejeni iz votlih drevesnih stvorov, ki so dolgi kakih sto do dvadeset centimetrov in imajo eno ali dve podolžni špranji. Zvok teh bobnov se sliši celo 90 km daleč. Zaporedje na ta način oddanih glasov tvori neko vrsto »morsejeve abecede, ki ni sestavljena iz črk, ampak iz besed.

2000 km na uro!

Da si ustvarimo približno sliko hitrosti, ki so jo afriška plemena dosegla s tem načinom prenašanja novic, zadostuje tale primer: mo-

svojih vojakih. Je njihov tovariš, njihov svetovalec ter njihov prijatelj ter tako ustvarja predpogoje za notranjo povezanost vojaških oddelkov, povezanost, kakršne ni v nobeni drugi vojski.

Severnoameriški vojaški odposlanci so se vedno čudili, kako morejo biti nemški častniki vedno pri svojih vojakih, istočasno pa držati tudi v upravnem oziru red med njimi. Nemški častnik je vedno na tekočem glede potreb in zahtev svojih vojakov in jim je lahko vsak trenutek korist.

Tudi podčastniški zbor nemške vojske zasluži

Nikdar v vsej zgodovini vojn se še ni zgodilo, da bi ljudstvo bežalo pred lastnimi vojaki in se pridružilo umikajočemu se sovražniku

Berlin. (DNB). O trumah beguncev, ki so se takrat, ko so nemške čete sklenile oditi s kavkaškega sveta in ozemlja ob Donu, na vse načine prizadevali, da bi se rešili pred prodirajočimi sovjetskimi četami, piše vojni dopisnik naslednje:

Strah pred bližajočimi se sovjetskimi četami je bil po vseh vaseh in mestih, zlasti pa še na Kavkazu tako velik, da so ljudje rajši zapustili svoje domove in s tem večino svojega premoženja, kakor pa da bi spet prišli pod Sovjete. Stori se to, da bi rešili vsaj svojo svobodo in golo življenje. S tem se je pokazalo, kako mišli prebivalstvo Sovjetske Rusije o boljševizmu in kako je proti njemu razpoloženo. Prepričljivejšega dokaza o tem pač ni. Treba je pripomniti, da niti eden teh beguncev, ki so s svojimi družinami sledili nemškim vojaškim oddelkom, ni bil k temu prisiljen. Nemško vojaško poveljstvo je imelo najtežje pomisleke proti tem trumam beguncev eredi najtise zime, zakaj ni jim moglo zagotoviti niti oskrbe z živili niti jim dati na razpolago primernih bivališč. Obstojala je tudi velika možnost, da bi ta val beguncev ustavil promet po cestah, zaradi česar bi občutno motil potek vojaških premikov.

Velika ruska zimska ofenziva docela zvođenela

Na jugu so nemške čete spet na pohodu proti vzhodu in naskakujejo Harkov

Berlin, 12. marca. s. V berlinskih vojaških krogih razpravljajo o ciljih, ki so jih Sovjeti zasledovali z njihovo veliko zimsko ofenzivo ter poudarjajo, da so doslej dosegli le neznatne uspehe v primeri z načrti, ki so jih nameravali uresničiti. Boljševiki so hoteli osvojiti vso Ukrajino ter nemške čete pognati čez Dnjeper. Prepričani so bili, da bodo spet zagospodarili nad vsem Crnim morjem in znova zasedli Krim. To izpričujejo smeri napadov sovjetskih čet meseca februarja ter nasprotnikove izjave. Sovjeti so se najbolj zmotili, ko so sodili, da je tako imenovana nemška gibljiva obramba znak popolne izčrpanosti nemških sil. Sovjetsko vrhovno poveljstvo je zatrdno računalo, da se bodo nemške čete pod silovitim ruskim pritiskom umaknile iz bojnih črt ob Doncu. Zato je poslalo

več oklepnih armad proti Dnjepropetrovsku in Zaporožju. Nemške čete pa so tedaj prešle v protinapad in te sile uničile. Tako je prišlo do novega razvoja v bojnih nastopih. Poslej je namreč pobuda v vojskovanju vzdolž tega odeska prešla v nemške roke. Nemške čete korakajo spet proti vzhodu. V berlinskih vojaških krogih pravijo, da je središče teh bojev zdaj južno od Harkova, kjer bi se Rusi radi maščevali za udarce, ki jim jih zadajajo nemške čete pri Orlu. Tu pošiljajo Sovjeti v boj tudi čete, ki so se bojevale v obkoljenem Stalingradu.

Ali si se že naročil na najboljše tednik »Domoljub«?

»Varčevati s premogom se pravi izdelovati orožje!«

Cenijo, da bi lahko brez kakšnih posebnih žrtev prihranili v gospodinjstvu in po uradih letno milijon ton premoga

»Kärntner Zeitung« prinaša pod gornjim naslovom naslednji članek:

Nemški minister Speer je glavnemu pooblaščenču za orožje inž. Seebauerju dal posebno nalogo, naj skrbi za varčevanje s pogonsko silo in ukrene vse potrebne, da bi ljudje varčevali z uporabo električnega toka in plina. Omenjeni pooblaščenec je pri neki priliki častnikom svojo nalogo podrobneje razložil in pripomnil, da je to naloga vsega

demškega naroda. Varčevanje z električnim tokom in plinom ne bi imelo nobenega haska, če ne bi tudi v uradih in v domačem gospodinjstvu varčevali s pogonskimi sredstvi — je dejal inž. Seebauer.

Nemški državni minister je zaradi tega naročil vsem oblastem, bankam in upravam uradov narodno socialistične stranke, da morajo privarčevati 30 odstotkov električnega toka in plina, ki so ga doslej porabili, večji hišni obrati 20, manjši pa 10 odstotkov.

Naloga posebnega pooblaščenca pa je, skrbeti, da se bo ta odredba strogo izvajala, ne da bi bilo pri tem treba izdati morda kakšne prisilne ukrepe. Noben Nemec se ne bo tej svoji dolžnosti izognil, ker so zahteve takšne, da jih lahko izpolni. Treba je le malo razumevanja in pazljivosti in brez večjih naporov bo mogoče privarčevati večje množine električnega toka in plina. Inž. Seebauer ne dopušča nikakih dvomov o tem, da bo v ekrajnih primerih nastopil tudi s prisilnimi ukrepi, če uradi in gospodinjstva ne bodo upoštevala tega poziva v zahtevanem obsegu. Uvedena je bila tudi posebna nadzorstvena služba, da bi brez kakšnih večjih težav lahko izsledili tiste, ki bi huje kršili predpise in izrabljali položaj, ter jih primerno poučili, da to ne gre.

Za dosego zaželenega uspeha ni nikomur dovoljeno, da bi si na svoji pisalni mizi pri električnih svetilkah vključil števec, ali pri loncu števec za plin. Smernice za varčevanje z električnim tokom in plinom, ki jih bo dal omenjeni pooblaščenec, bodo za vsakega dovolj jasno podane, da se bo lahko po njih točno ravnal. V najslabšem primeru bo vsako gospodinjstvo privarčevalo 11 odstotkov toka in plina. To pa bo mnogo pomagalo oborožitvi, ki je danes tako važna stvar.

Prav tako važna pa je tudi varčevanje z električnimi žarnicami, ki danes brez potrebe gorijo po marsikateri hiši. Zato bo prodaja električnih žarnic čez poletje ustavljena. Veak naj gleda, da si bo že zdaj pripravil nekaj rabljenih žarnic, ki jih bo lahko vzel v roko, če bi se mu katera pokvarila. V tem ne bo nobenih izjem za nikogar. Gre za varčevanje, pri katerem morajo sodelovati vsi. Prav tako ne bo nobenih radijskih žarnic. Zato pazite na radijske aparate in ne dajte, da bi igrali, kadar mišče ne posluša.

Posebni pooblaščenec bo ljudstvu in uradom pomagal s posebnimi navodili o porabi in varčevanju. Javne ustanove za razsvetljavo bodo tudi pregledali, in pokazalo se bo, da se da tudi tu prihraniti mnogo toka.

Cenijo, da bi v gospodinjstvu in pisarnah lahko letno prihranili milijon ton premoga. Lahko si vsak predstavlja, kaj to pomeni. Koliko rudarjev mora delati, da toliko premoga, kilogram za kilogramom, spravijo na svetlo. Koliko lažje je prihraniti kak kilogram premoga s tem, da pravocarno ugašiš luč! Tako bo lahko vsakdo pomagal rudarju in nemški oboroževalni industriji nuditi najdragocenejše nemške surovine. Nazadnje pa ne smemo prezeeti, da si človek s takim varčevanjem še sam precej prihrani.

Nihče naj ne misli, da je to varčevanje nekaj postranskega v političnem in vojaškem življenju. Nasprotno, gre za bistveno stvar v vsakdanjem boju na notranjem bojišču, zakaj varčevati s premogom se pravi izdelovati orožje.

POVEST PILOTA STEFANA

109.



Še v poznih nočnih urah je bilo slišati kolporterje: »Najmlajši pilot srečno preстал prvi polet!« — »Mali zračni junak!« — »Hrabri letalski naraščajnik!« itd. Zajetni stražnik, ki je ponavadi uravnaval promet pred glavno pošto, je postal tako radoveden, da je za hip pozabil na službo in kupil cel sveženj časopisov.

110.



Muzej mi je naklonil primerno nagrado za najdene dragocenosti. Ker je bil moj oče varčen, je imel tudi en nekaj denarja. Tako sva si postavila blizu letališča lepo hišico, v kateri še danes stanujeva.

Sovjeti zahtevajo od Anglije žito

Stockholm, 12. marca. s. Po zadnjih obvestilih je sovjetska vlada poslala angleški vladi zahtevo, naj po možnosti čimprej pošlje v Rusijo žito, in sicer iz Indije, ker je ta dežela Sovjetski Rusiji najbližja. Rusko prebivalstvo trpi, kakor se zdi, lakoto in vlada ne ve, kaj bi storila sprčo pomanjkanja žita in pšenice, ki vlada v deželi. Položaj glede prehrane v Sovjetski Rusiji je zdaj strašen. Kruha in krompirja je silno malo, mesa in maščob pa sploh ni. Ko je britanska vlada prejela prošnjo, naj Sovjetski Rusiji pošlje žito iz Indije, se je znašla v veliki zadregi, zakaj, kakor je znano, žita tudi v Indiji sami zelo primanjkuje.

SPORT

Hermes spet vabi

prijatelje namiznega tenisa k borbi moštev za prvenstvo Ljubljane.

V nedeljo, 14. t. m. ob 14 prične v Mikličevi dvorani prvenstvo moštev Ljubljane za 1942-43 s sodelovanjem treh najboljših ljubljanskih moštev: Korotana, Mladike in Hermesa. Izenačenost zastopnikov vseh treh klubov, ki je prišla že pri zadnjih tekmovalnih devetorice do izraza, jamči, da se bodo za to prvenstvo vsi trije klubi spoprijeli z izenačenimi izglezi za prvo mesto in je pač nemogoče prerokovati komur si bodi zmago. Korotan, ki ima precejšnjo prednost v svojem najboljšem igralcu Bradešku, bo moral zagrizeno poseči v borbo, če bo hotel zmagati. Mladika, ki ima sedaj tri zelo dobre igralce v Strojniku Romanu, Recku in Kerčicu, se bo potrudila, da bi ponosni naslov izrgala Korotancem, ki ga branijo. Tudi Hermežani so se temeljito pripravili. Bogataj in Poženel bosta krepko zaigrala, ker bi tudi ona rada prenesla naslov prvaka svojemu klubu. Vstopnina minimalna.

Nogometno prvenstvo

Preteklo nedeljo se je Livorno spet pomaknil za dve točki naprej. Cisto gotovo je, da bo zadržal razliko, ki ga loči od Torina, tudi to nedeljo, ko je na vrsti 24. kolo državnega nogometnega prvenstva. Livorno bo igral danes doma s Triestino, Torino pa bo imel v gosteh Benečane. Sta to lahki nalogi, ki čakata moštvi z vrha razpredelnice, o izidu pa skoraj ne moremo dvomiti. Drugače pa bo v Milanu; spogledali se bosta enakovredni enajstorci Ambrosiane in Juventusa ter bili bitko za tretje mesto v tabeli.

Prijateljem nogometnih prognoz objavljamo potrebne podatke, na podlagi katerih bodo lahko sami ugibali o usodi moštev na današnjih tekmah:

Livorno	23	14	6	3	39	26	34
Torino	23	13	4	6	49	21	30
Ambrosiana	23	13	4	6	45	26	30
Juventus	23	12	5	6	56	38	29
Genova	23	12	3	8	52	43	27
Milano	23	9	8	6	31	27	26
Bologna	23	10	4	9	41	25	24
Fiorentina	23	10	4	9	42	45	24
Lazio	23	8	6	9	41	44	22
Atalanta	23	9	4	10	22	31	22
Roma	23	8	4	11	27	40	20
Bari	23	5	8	10	18	33	18
Triestina	23	3	11	9	20	27	17
Liguria	23	6	5	12	26	52	17
Vicenza	23	4	7	12	21	34	15
Venezia	23	3	7	13	22	40	13

(Nadaljevanje na strani 6.)

S. S. VAN DINE:

20

Umorjeni Kanarček

Novo zasliševanje obeh telefonistov je bilo precej drugačno kakor prvo. Markham ju je zasliševal s tako natančnostjo, da bi prav gotovo morala povedati vsako malenkost, ki bi jo bila morda zjutraj pozabila ali hote zamolčala. Ko pa ju je končno odpustil, ni imel niti najmanjšega novega podatka, ki bi osvetlil vso zadevo. Njuno pripovedovanje se je naslanjalo na zelo trdne temelje: Od sedme ure dalje ni krenil skozi glavna vrata proti plesalniku stanovanju nihče drug, kakor plesalka sama, njen spremljevalec in mladenič, ki jo je zaman iskal. Vrata je z vso gotovostjo trdil, da je zaprl stranska vrata z zapahom nekoliko po šesti uri in nobeno, še tako zvito vprašanje, ga ni moglo zmešati. Tudi sobarica ni vedela povedati ničesar novega in na ponovna Markhamova vprašanja je le ponovila vse, kar je izpovedala že zjutraj.

Kljub vsemu prizadevanju ni bilo mogoče odkriti najmanjšega novega znaka, ki bi pripomogel k razčiščenju zadeve. Dolgotrajno in natančno izpraševanje je prav za prav celo zaprlo vsa pota, ki bi mogla kakor koli voditi k rešitvi. Zadeva se je zdela nerešljiva. Ko se je ob pol petih Markham ves utrujen spustil v naslanjač, se je zdelo skoraj izključeno, da bi bilo mogoče najti kako rešitev.

Vance je zaprl spisek in odvrnil cigareto.

»Veruj mi, stari moj,« je zamrmral, »da v tej zadevi ne boš opravil ničesar po uradnih potih.

Zakaj ne pokličesh kako egiptovsko vedeževalko s stekleno kroglo?»

»Ce pojde tako naprej,« je ves obupan izjavil Markham, »bom zares moral sprejeti tvoj nasvet.«

Prav v tem trenutku je Swavker odprl vrata in dejal šefu, da ga čaka inspektor Brenner pri telefonu. Markham je pograbil slušalko in medtem ko je poslušal, si je napisal v notes nekaj opazk. Ko je bil razgovor končan, se je okrenil k Vanceju:

»Zdi se mi, da si bil nekoliko zmeden glede skrinjice z dragulji. Brenner potrjuje to, kar je izjavil že zjutraj: skrinjica je bila odprta s posebnim diletom, kakršne imajo in znajo uporabljati samo poklicni vlomilci. Dileto je bilo dolgo en palec in tri osminke s ploščatim ročajem. Orodje je bilo že staro in je imelo majhno zarezo na spodnjem koncu. Bilo je isto, kot so ga uspešno uporabili lanske poletje pri vlamu v Park Avenue... Ali te ta pojasnila zadovoljujejo?»

»Tega nikakor ne morem trdit,«

Vance se je zresnil in bil videti zaskrbljen. »To napravlja zadevo še bolj fantastično... majhno svetlobo bi mogel videti v vsem tem, če ne bi bilo tiste skrinjice in dileta...«

Markham je pravkar hotel odgovoriti, ko so se zopet odprla vrata in je Swavker naznanil, da se je vrnil narednik Heath.

Heath je bil namaj nezadovoljen kakor takrat, ko je odhajal. Sprejel je cigaro, ki mu jo je ponudil Markham, nato pa je sedel k mizi nasproti Markhamu in vzel iz žepa oguljeno beležnico.

»Imeli smo nekaj sreče,« je začel. »Burke in Emery, ki sem ju pozval, da sta mi pomagala, sta prav kmalu izvedela nekaj podrobnosti o plesalkinem življenju. Zdi se, da je imela le malo prijate-

ljiv... Glavni prijatelj, ki so ga največkrat videli v njeni družbi je bil neki Karel Cleaver.«

»Poznam ga,« je izjavil. »To je ista oseba...«

»Prav on je,« je dejal Heath. »Prej je bil davčni uradnik v Brooklynu, pozneje se je ukvarjal s stavami pri konjskih dirkah v Jersey City. Stanuje v Stuyvesantu, kjer se lahko sreča s svojimi političnimi prijatelji.«

»Res je,« je pritrdil Markham. »Neke vrste poklicni veseljak je in mnogi ga poznajo pod imenom »Pop...«

»Ker je Cleaver stalno v Stuyvesantu, mu boste o priliki lahko stavili kako vprašanje glede gospodične Odell. Gotovo ve kaj o njej.«

»Brez dvoma,« je dejal Markham in si nekaj zapisal v beležnico. Skušal bom govoriti z njim še noč... Nimate nikogar drugega v seznamu?»

»Bil je tudi neki Mannix, Louis Mannix, ki se je spoznal s plesalko še takrat ko je bila v »Follies« Vendar pa ga je zapustila in niso ju več videli skupaj že nad eno leto. Zdaj ima drugo prijateljico. Vodi podjetje Mannix in Levine, tvrdka za uvažanje krzna; zelo pogosto poseja nočne lokale in je precejšnjo zapravljivec... Vendar pa se mi zdi nepotrebno, da bi se zanimali zanj. Preveč časa je že, odkar je pretrgal vsako zvezo z lepo plesalko.«

»Res je,« je priznal Markham. »Mislim, da ga lahko črtamo iz seznama.«

»Ce boste še naprej črtali, vam kmalu ne bo ostalo drugega, kakor truplo zadavljene plesalke!« je pripomnil Vance.

»Je še gospod, ki jo je odvedel snoči k večerji,« je nadaljeval narednik. »Zdi se, da nihče ne pozna njegovega imena. Bržkone je eden izmed starejših gospodov, ki znajo biti zelo previdni... Sprva sem mislil, da je bil Cleaver, a opis se ne ujema. Smeš-

no pa je to, da se je odpeljal potem, ko je spremil prijateljico domov, naravnost v Stuyvesant!«

Markham je priklimal.

»Ze vem vse, narednik. Poznam tudi neznanevo ime. Res ni Cleaver.«

Vance se je tiho smejal.

»Kdo je?« je vprašal Heath.

Markham se je nekoliko obotavljal in premišljeval ali naj naredniku zaupa tajnost. Nato je dejal:

»Povem vam njegovo ime, a ostati mora tajno. Ta človek je Kenneth Spotswoode.«

Povedal mu je, kako ga je Spotswoode prosil za razgovor, da pa mu ni znal povedati ničesar zanimivega. Povedal mu je tudi, da je ugotovil resničnost njegovih trditev z ozirom na to, kod je hodil prejšnjo noč.

»Ker je zapustil dekle pred zločinom,« je končal, »ne vidim razloga, da bi ga nadlegovali in spravljali njegovo ime v javnost. Obljubil sem, da bom ohranil njegovo ime tajno iz ozira na njegovo družino.«

»Ce ste zadovoljni vi,« je dejal Heath in zaprl beležnico. »sem jaz tudi. Se nekaj vam moram poročati. Odell je stanovala na 110. cesti. Emery je iztaknil njeno prejšnjo gospodinjino in od nje zvedel, da jo je oni nališpani mladenič redno obiskoval.«

»Zdaj sem se spomnil, da imam tukaj podatke, ki mi jih je sporočil profesor Brenner,« je pristavil Markham in pokazal naredniku zapiske, ki si jih je naredil, ko mu je telefoniral inspektor.

Heath jih je pazljivo prečital.

»Isto sem trdil tudi jaz!« je zadovoljno vzdihnil. »Delo poklicnega vlomilca, ki se je na podoben način že večkrat udeleževal.«

(Nadaljevanje s strani 5.)

Današnji spored v prvem razredu državnega nogometnega prvenstva je naslednji:

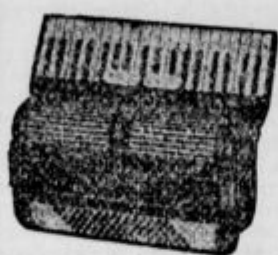
Torin: Torino — Venezia
Genova: Liguria — Milano
Bergamo: Atalanta — Vicenza
Rim: Lazio — Fiorentina
Bologna: Bologna — Roma
Bari: Bari — Genova
Milan: Ambrosiana — Juventus
Livorno: Livorno — Triestina

Prvenstveni ples bo trajal še šest tednov. O končnih izidih ali o končnem vrstnem redu bi bilo prezgodaj govoriti, čeprav vse kaže, da bodo odnesli za letos zmagovalno trofejo v Livorno.

Norvežani so dobili smučkega prvaka. Največ zanimanja je na Norveškem za smučke tekme v klasični kombinaciji. Ko so nedavno tekmovali v Baerumu, je prispelo tjakaj ogromno gledalcev. Junak dneva je bil Reidar Karlson, ki je dosegel prvenstva v smučskih skokih z daljinama 45 in 52 m. Tudi v teku na 18 km se je dobro postavil.

OKVIRJE izdeluje specializirani **Wolffova 4 KLEIN**

IZDELOVALNICA HARMONIK



**FLEISS
JOSIP**

LJUBLJANA
BLEIWEISOVA 35

Vam nudi veliko izbiro
piano in diatoničnih harmonik

SGARAVATTI SEMENTI S. A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Semena za zelenjavo, krmila itd.
Chiedere offerta. — Zahtevajte ponudbo.

Banka v Beogradu išče za vodilno mesto sposobnega, resnega strokovnjaka

z dolgoletno prakso: Pogoji: znanje nemškega jezika. Naslovile dopise s potrebnimi podatki in z navedbo referenc, zahtevkov in dneva nastopa službe na oglas. odd. »Slovenca« pod šifro: »Direktor banke«.

Berite
Slovenca
in oglašujte v njem!



Naznanjamo žalostno vest, da je danes umrl naš bivši družabnik, gospod

Oton Raška

Dragega pokojnika ohranimo v častnem spominu!

V Ljubljani, dne 13. marca 1943.

Raška — Starè, manufaktura, Ljubljana

**Ljubezen
Kristine Homanove**



Vse družine, s katerimi je občeval, vsi imeniki, ki jih je poznal, vse, kar je imelo v malem mestu količjak veljave, se je zbralo okrog groba. Med meščani je žalostna novica močno odjeknila. Kamor koli je v teh dneh prišel, so govorili ljudje o pokojnem svetniku Homanu z navideznim sožaljem. Ni pa manjkalo tudi besed, katerim se je poznalo, da so jih rodili drugačni občutki. Tudi nekaj, skoraj zadoščenju podobnega, je bilo slišati. Saj so vsi vedeli, da se bo moralo končati tako ali podobno. Nobeno drevo ne raste do neba! Vsaka osebnost se nekoč zruši!

Kako je zbolel svetnik Homan? Ah, to je bilo na neki dolgi, divji ježi z njegovo ženo. Tako je baje povedal zdravnik in tako je šlo med meščani od ust do ust.

Na Kristino so gledali z neko skoraj grozno mešanico zadoščenja in običajnega sočutja. Zdelo se je, kakor da gre za veliko predstavo. Kako se bo neki vedla?

Zgodilo se je že dvakrat, da je v mestu vrela in kipela zaradi njenega vedenja na pokopališču. Ljudje so spet obnovili spomine na tiste dni. Tudi Kristina se je, spomnila pogreba svojega učitelja prav tedaj, ko je šla za kredo svojega moža. Kakor strah iz otroških let se je lotil spomin na pokopališče, kjer je kot dvanajstletna

deklica vzbudila toliko nevšečne pozornosti. Takrat je prvič čutila, prvič doživela, kaj pomeni smrt za ta svet.

»Končano, za vse večne čase končano.«

Tistega učitelja je sovražila iz vse globočine svoje otroške duše. Polvarjal se je in bil je krivičen. Zagrenil ji je vsa šolska leta in vsa otroška leta.

Ko pa je začel župnik s svojim nagrobnim govorom in ko se je poslavljaj za vse čase, jo je presunilo bliskovito dognanje. Neka vzvišena premoš jo je zrušila na kolena. V tem hipu je pozabila na vso mržnjo proti svojemu učitelju.

In potem je še enkrat doživela slovo za vse čase. To je bilo tistega poletja, ko so se nabirali težki oblaki na nebu in ko je stala ob grobu svojega očeta. Čutila je, kako je izgubljala tla pod seboj, zdelo se ji je, da naglo pada.

Končano. Končani so odnosi do človeka, ki ga je z vsem srcem ljubila, na katerega je bila tako srčno navezvana. Končano je z očetom, ki jo je imel tako rad in z očetom, ki jo je mučil. Tuja, kakor danes, je stala takrat v krogu svojih sorodnikov. Prav za prav ni nikoli jokala, takrat pa jo je prevzel tako bidek občutek zapuščenosti, da se je zrušila na zemljo in ihtela. Pozabila je na ljudi okrog sebe, točila vroče solze in drgetala tako presunljivo, da so jo morali odnesti.

Potem je prišel nekdo, ki ji je pomnil roko rešitve v njen globoki prepad trpljenja. To je bil njen ljubi mož, ki jo je odvedel na sončno in tako visoko goro sreče.

Sedaj je tudi to končano. Sedaj gre za njegovim pogrebom. Družba sorodnikov, do katerih ni nikoli čutila srčne povezanosti, hodi z njo. Za

gledalce so nastopili trenutki napetega pričakovanja. Vseh oči so uprte v Kristino in tudi Bergen se vzpenja na prste in strmi vanjo s strahom.

Ničesar ni storila! Visoka postava, odeta v preprosto, mehko črtno, se je samo zrušila. Njeno lice, belo kakor lili, ni moglo postati bolj blede. Odnegli so jo na voz in ob njeni odsotnosti so začeli s poslovnim govorom.

»Samo omotica,« je šlo od ust do ust.

Popoldne je odšel Bergen na Poljane. V hišo ni vstopil, pač pa je zvedel isto, kar je šlo od ust do ust. Pravi, da je bila nenavadno globoka omotica. Sedaj je že nekaj ur spet pri zavesti in je že vstala.

Da bi se izognil nevšečnemu govorjenju meščanov o žalostnem dogodku, je Erik Bergen še istega večera odpoval. Prvotno je nameraval za nekaj tednov ali mesecev v bližnje večje mesto, potem pa je hitro spremenil svojo odločitev: odpeljal se je na jug, v deželo sonca.

Vselej se je oddaljil zelo daleč, kadar se je hotel približati.

Minulo je pol leta.

Polje je cvetelo in žito je zorelo. Visoka ženska postava se je premikala po cesti proti mestu. Nosila je temno obleko brez običajnih znakov žalovanja. Od daleč pa je bilo videti, čeprav je bila še mlada, da gre za vdovo. Poteze na obrazu in kretnje so izražale zapuščenost in otožnost. Tako je stopala, kakor da bi ji pomenil vsak korak novo naprezanje moči. Njen izklesan obraz je razodeval resnobo. V trudnih, žalostnih očeh je žarel droben žarek odločnosti.

Popotnica je nosila črna sončnik, lično torbico in par novih rokavic v rokah. Šla je na obiske.

Kristina Homanova je šla na obiske k ljudem v mestu. Zdravnik ji je rekel večeraj, njen notranji glas pa ji je že dolgo prigovarjal: kakor koli si poišči pot v svet! V samotni žalostni hiši boš propadla!

Zimo in pomlad je preživela kakor v nekem čudnem, neresničnem svetu globoko pod morjem. Pila je ob studencu groze, ki je naraščala iz dneva v dan. Zdelo se ji je, da ji v začetku ni bilo tako hudo. Izžarevala je bolečino in jo prenašala zase. Potem je polagoma prihajala do zavesti: nadna vrzel, vedno večja, ki jo je vsak dan težje čutila. Tam, kjer je občutila nekoč oporo, vrdrost, ljubeznivost... je zijal prepred brez dna; kjer je bila široka življenjska pokrajina z neskončnimi razgledi in tisočimi potmi, je ostalo samo še brezno. In vsak korak, vsak pogled jo je vodil v prepred.

Ce imaš tukaj ljudi okrog sebe ali ne, je v bistvu vseeno.

»Toda samo do gotove meje!« ji je dejal večeraj zdravnik. Kristina ga je razumela, čeprav je ni zapustil občutek obupa. Ljudi je odslavila, vse vezi je pretrgala. Ni bila v tem posebnost njene narave. Ljudi je odslavila in odslavljala zaradi tega, ker ni mogla govoriti z njimi; v njenem sluhu je, kakor v živem spominu, še vedno zvenela govorica ljubljene moža. Te govorice je hotela prisluškovati v dnevih svoje velike žalosti. Tuji glasovi bi jo samo motili.

In če si bo spet zaželela človeške družbe, tako je mislila, bo že kdo prišel. Kdo, to je vseeno.